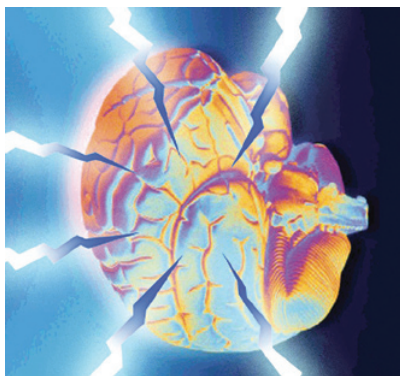

Stress fyri 8 mia kr.

Stress kostar donskum vinnulívi og statinum á leið 8 mia kr. um árið. Tað skrivir danska Børsen. Sagt verður, at hvønn dag eru 35.000 danir sjúkrameldaðir við stress sum grundgeving. Fyri vinnulívið er tað sjálvandi ein forðing fyri vøkstri, og tí verður nú lagt upp til, at virkisleiðslurnar skulu duga betri at broyta gerandisdagin hjá starvsfólki sínum.

Búskaparhitan í Kina

Kinverski tjóðbankin heldur nú eitt sera vakið eygað við framhaldandi stóra vøkstrinum í búskapinum. Eftir trý ár við einum miðal búskaparvøkstri á 10% er vandin fyri ovurhiting nú vorðin ítøkiligur. Tí hevur Tjóðbankin nú tikið stig til búskapartiltøk, sum skulu tálma vøkstrinum. Eitt nú við rentuhækkingum, eins og stjórnin hevur í hyggju at seta serligar avmarkingar í gildi.

Privatisering lykil til búskaparvækstur í Føroyum

– Tað, sum hevur verið størsta íkast-
ið til gongdina og
væksturin í Íslandi,
hevur verið privati-
seringin av bank-
unum og teimum
ymsu grunnunum
sigur stjórin í Lands-
banki, Halldór J.
Kristjánsson, sum
heldur, at føroyingar
kunnu læra av
íslendsku royndunum
á hesum øki

PRIVATISERING

Jan Müller

jan@sosialurin.fo

Hvat kunnu Føroyar læra av útviklinginum í Íslandi, har privatisering av bankum og grunnum fær æruna fyri stóra búskaparvæksturin í landinum seinastu árin. Tann spurningin settu vit stjóranum í næststørsta íslenska bankanum "Landsbanki", Halldór J. Kristjánsson.

– Tað, sum hevur verið størsta íkastið til gongdina og vøksturin í Íslandi, hevur verið privatiseringin av bankunum og teimum ymsu grunnunum. Tað er nakað man kann læra av Íslandi. Kann eg geva mitt íkast við nøkrum, so eru tað ráðini um at gera hetta skjótt og væl. Ikki í ov smáum bitum men í stórum eindum og privatisera relativt skjótt, tí tá fær man tær nýggju kreftirnar inn í hesar sterku fyrirkomulag. Føroya Banki er ein sera sterkur og góður banki. Men við privatum íleggjarum hevði hann kunnað ment seg víðari júst sum íslendsku bankarnir og sum Landsbanki gjørdi í 2000.

– Um tú varð spurður av føroyskum politikarum, um vit skulu privatisera 100% av Føroya Banka longu í morgin, hevði tú so svarað jättandi?

– Ikki neyðturviliga soleiðis. Men gerið tað so skjótt sum man føkir ber til. Men ein má ikki geva politikarum ráð. Tað er ikki mín uppgáva. Eg kann bara siga, at royndirnar í Íslandi eru tær, at man skal gera hetta kontrollerað. Gerið tað relativt skjótt men ikki yvir eina nátt. Tað skal fyrirkast væl.

Tað almenn og kapping

– Men eru tað ikki eisini fyrirkomulag í einum lítillum samfelag sum tí føroyska, har tað eisini er neyðugt at hava tað almenna við. Vit hava jú sæð bæði Smyril Line og Atlantic Airways, sum ikki vóru til var tað ikki fyri tí almenna eisini.

– Tað byggir sjálvandi á umstøðurnar í hvørjum einstøkum landi. Og tað má man so sjálvur gera av. Eg fari ikki at leggja meg út í, hvussu føroyingar skulu hugsa, kann bara siga tykkum, hvat vit hava gjørt og hvat vit hava fingið burtur úr privatiseringum. Tó kann eg siga so mikið sum, at tað, sum kappast á marknaðinum, eigur at vera á privatum hondum. Tað eru væl royndirnar í øllum londum. Hevur tú kapping á bankaøkinum, innan telecom osfr. so eigur staturin ikki at vera involveraður, men harfyri sigi eg ikki, at tað ikki kunnu vera uppgávur, sum náttúrliga skulu vera almennar. Og tað kann so vera ymiskt frá landi til land.

Landsbanki er næststørsta fyrirkomulag í Íslandi. Bara Kaupthing er størri. Halldór Kristjánsson heldur tað eisini kundi verið forvitnisligt at fortalt føroyingum, at figgjarsektorurin í dag er nú tann størsti einstaki sektorurin í Íslandi, hann er størri enn fiskivinnan. Tað hendi í ár. Og hann leggur aftrat: – Tað er gleðiligt

Halldór J. Kristjánsson, stjóri í næststørsta íslenska bankanum, Landsbanki, ivast ikki í, at privatisering av Føroya Banka og øðrum almennum fyrirkomulagum kann skapa stóran búskaparvækstur í Føroyum, her saman við Janus Petersen, stjóra í Føroya Banka. Teir ynskja hvør øðrum tillukku við ávíkavist 100 og 120 ára degnum

Mynd Jan Müller

fyrí okkum at síggja, at figgjarsektorurin - eftir privatiseringina - er vaksin so nógv, at hann er tann størsti einstaki sektorurin í Íslandi.

Lata upp deild í Føroyum

– Hava tit meira ítøkiliga ætlanir við tykkara iløgu-politikki í Føroyum?

– Ikki júst. Vit vilja halda fram við tí, sum er. Vit hava fingið ein umboðsmann og hava áhuga fyrí at menna okkara hjáveru her. Hákup Steingrímsson er settur sum umboðsmaður hjá Landsbanki og er í ferð við at fyrirreika virksemini her frá hølunum í Nólsoyarstovu í Havn.

– Verða tit harvið ikki kappingarneytar hjá Føroya Banka og Føroya Sparikassa?

– Vit vilja heldur komplimentera hvør annan, fara saman við øðrum um størri uppgávur og vera við í uppgávum, sum móguliga ikki kunnu gerastuttan, at útlendskir bankar eru við.

– Eiga føroyingar at leggja seg meira eftir tí figgjarligu økinum eins og tit hava gjørt í Íslandi?

– Tað er so eitt av økj-unum. Men tað mest týðningarmikla er diversitetur, fjølbroytni.

Órættvísar skuldsetingar

– Nú verður nógv gjørt

burtur úr, at ein orsök til, at tað gongur so væl í Íslandi, er hvítvasking av russiskum gangstarapengum. Er tað ein órættvíst skuldseting?

– Tað er fullkomiliga órættvíst at koma við slíkum skuldsetingum. Eg veit ikki, hví tað verður skrivað so, tí teir íslendsku bankarnir eru figgjaðir á altjóða kapitalmarknaðinum á ein sera opnan hátt, við opnum lániavtalum við heimsins størstu og fremstu bankar. Tað er einki í hasum søgunum, og eg veit ikki, hví tær koma fram aftur og aftur. Halldór heldur, at tað er bert ein lítil partur av danskarum, sum tekur undir við slíkum skuldsetingum, tí í tístóra og heila eru teir sera væl móttiknir í

Danmark.

Halldór J. Kristjánsson leggur aftrat, at tey í Íslandi hava gjørt sær stóran ómak við at kunna altjóða figgjarmarknaðin um gongdina í Íslandi nógvu seinastu árin, hvussu samfelagið er ment og bygt út saman við teimum bestu partnarunum og bankunum í øllum heiminum, har opinleiki og skipað viðurskipti hava verið nøkur av lyklorðunum. M.a. hevur IMF váttað hetta. –Hetta er nakað, sum íslendingar hava arbeitt hart fyrí.